

Aku-Petteri Korhonen

Haute Route

Vuoristovaellus Chamonix'sta Zermattiin

Haute Route

**Matkakertomus vaellukselta Chamonix'sta
Zermattiin heinäkuussa 2013**

Aku-Petteri Korhonen
2014

2. versio, johon on lisätty valokuvia ja karttoja

Tämä on kertomus matkasta, jonka tarkoituksena oli vaeltaa kuuluisa Haute Route Ranskan Chamonix'sta Sveitsin Zermattiin. Nämä kaksi kylää ovat ehkä kaikkein tunnetuimpia paikkoja Alpeilla johtuen siitä, että Chamonix sijaitsee Mont Blancin ja Zermatt Matterhornin juurella. Haute Route eli suomeksi korkea reitti on alun perin ollut talvella tehtävä vaativa hiihtovaellus. Nykyisin se tunnetaan myös kesävaelluksena, englannin kielessä kesäreitistä käytetään nimitystä walker's haute route. Paras englanninkielinen reittikuvaus on Ciceronen kustantama Haute Route -kirja, jonka pohjalta minäkin vaelluksen suunnittelin. Siinä vaellus on jaettu kahteen versioon, joista toinen on 12 päivän ja toinen 14 päivän pituinen. Jälkimmäiseen kuuluu myös Europaweg-niminen osuus, jota selostetaan jäljempänä.

Olin saanut ajatuksen lähteä tälle vaellukselle juteltuani siitä erään sveitsiläisen vaeltajan kanssa edellisenä kesänä, jolloin olin vaeltamassa Tour Mont Blanc -nimistä reittiä. TMB kiertää kyseisen vuoren Ranskan, Italian ja Sveitsin alueella. Vaellukseni kesti tuolloin 11 päivää, mikä oli siihen saakka pisin vaelluskokemukseni. Aiempaa kokemusta minulla on muutamista yhden ja kahden päivän vaelluksista Itävallassa vuosilta 2010 ja 2011. Vuosina 2004 - 2009 kävin kesäisin vaeltamassa Puolan ja Slovakian rajalla sijaitsevassa Tatra-vuoristossa. Pisin vaellus tuolla alueella kesti viisi päivää, jolloin vaelin suuren osan Slovakian puolella kulkevaa Tatranska magistrala eli Tatran valtatie vaellusreittiä. Kiipesin tuolloin myös Rusy-nimiselle vuorelle noin 2500 metriin. Puolan puolella vaelin muun

muassa Orla Perc (haukan tie) -nimistä vuoren harjannetta seuraavaa reittiä, kiipesin isäni kanssa Zakopanen kylästä näkyvälle Gievont nimiselle huipulle ja kiertelin yhdessä isäni ja poikani kanssa useita Tatra-vuoriston laaksoja sekä Puolan että Slovakian puolella. Slovakian puolella sain kokemusta myös erilaisien kettinkien ja tikapuiden varaan rakennetuista reiteistä. Parina kesänä mukana olivat myös pyörät.

Vuoristovaellus alkoi omalta osaltani siten, että kierreltyämme perheen kanssa kesällä 2004 autolla kolmisen viikkoa ympäri Puolaa päädyimme Zakopaneen. Nähtyäni vuoret kiinnostuin asiasta välittömästi ja päätin heti seuraavana päivänä lähteä vuorille, vaikka en tällaista ollut lainkaan sinne tullessa suunnitellut. Helpommankin reitin olisi voinut ensimmäiselle vaellukselle valita ja varusteina oli, mitä mukana sattui olemaan eli lenkkarit, farkut ja nahkatakki, mutta tämä ei menoa hidastanut. Nähtyäni vuoret hurahdin aika lailla kerta laakista vuoristovaellukseen eikä paluuta ole ollut.

Minulla oli siis lähtiessäni Haute Routelle jo jonkin verran kokemusta vuoristossa liikkumisesta, mutta tiesin, että reitti on vaativuudeltaan eri luokkaa kuin esimerkiksi TMB tai muut aiemmin vaeltamin reitit. Ciceronen oppaan mukainen vaikeusaste on TMB:llä strenous kun se Haute Routella on demanding. Haute Routella on yli kymmenen vuoren ylitystä, suurin osa 2800 ja 3000 metrin välillä. Reitti pysyy kuitenkin alle 3000 metrissä. Pituutta reitillä on noin 170 kilometriä ja korkeuseroa ylös ja alaspäin yli 10 000 metriä. Haute Routesta ei ole

saatavissa karttaa, johon reitti olisi erikseen merkitty toisin kuin esimerkiksi TMB:llä, jota varten on erillinen kartta, johon on merkitty ainoastaan tämä reitti. Etukäteen suurin kysymysmerkki matkalle lähtiessä olikin se, kuinka suunnistus maastossa onnistuu.

Toinen epävarmuustekijä oli se, kuinka reitin kulkeminen onnistuu yksin. Yksin matkatessa joutuu koko ajan selvittelemään kaikenlaisia asioita ja tekemään niihin liittyviä valintoja. Tämä on vähän työlästä, mutta tekee matkanteosta toisaalta mielenkiintoista. Yksin matkaamisessa olen omalla kohdallani huomannut sen positiivisen puolen, että siinä tulee oltua koko ajan yhteydessä muihin vaeltajiin. Näin tulee tavattua paljon ihmisiä, joita ei välttämättä tapaisi, jos olisi reitillä tuttujen kanssa. Tämä matkakertomus onkin kirjoitettu keskittyen erityisesti matkalla tapaamiini ihmisiin. Reitti on sen verran vaativa ja suunnittelua vaativa, ettei siellä ole käytännössä lainkaan niin sanottua massaturismia. Tapaamani ihmiset olivat varsin kokeneita vaeltajia ja tyyppeinä lähes poikkeuksetta erikoisia, mainioita persoonia.

Keskiviikko

1. matkapäivä

Lensin heinäkuun 10. päivä aamukoneella Helsingistä Geneveen. Valitsin suoran lennon viisastuneena viime vuodesta, jolloin matkatavarat jäivät välilaskulla Saksaan ja tavaroita odotettiin kolmatta päivää Chamonix'ssa. Matka jatkui Alpybus-nimisen bussifirman kyydillä vain parinkymmenen minuutin odottelun jälkeen, kun sain vaihdettua lippuni aikaisemmin lähtevään bussiin. Olin varannut bussilipun netin kautta etukäteen. Tämä pikkubussi on kätevä ja edullinen tapa siirtyä Genevestä Chamonix'iin, koska kuljetus lähtee lentokentän edestä ja se vie perille ilmoitettuun osoitteeseen Chamonix'ssa. Tästä eteenpäin minulla ei ollut matkalle muita varauksia kuin paluulento kahden viikon päästä keskiviikkona.

Bussimatkalla istuin edessä keskikipenkillä kuskin ja englantilaisen noin 60-vuotiaan miehen vieressä. Kuski oli kolmikymppinen englantilainen nainen, joka oli lukuisten erilaisten töiden jälkeen päätenyt Chamonix'iin kiipeilyharrastuksen vuoksi. Oli asunut siellä jo pari vuotta ja hankki vuokrarahat ajamalla tätä bussia. Mies oli käynyt vaeltamassa Chamonix'n alueella jo parinkymmenen vuoden ajan. Hän oli lääketieteen tohtori ja toimi professorina lontoolaisessa yliopistossa, jossa oli tutkinut tarttuvia tauteja. Matkan aikana hän kertoi, kuinka he tekevät ennusteita tautien, kuten flunssan leviämisestä erilaisten mallien ja eri puolelta maailmaa kerättävän tiedon perusteella.

Chamonix'ssa menin ensimmäiseksi kirjakauppaan, josta ostin karttoja, joissa oli reittimerkinnot. Olin alkanut epäillä suunnistamisen onnistumista pelkän netistä tilaamani koko reitin kattaman maastokartan avulla, kun polut näkyvät siinä niin pienellä. Kävi ilmi, ettei myöskään tässä kaupassa ole myynnissä karttaa, johon olisi merkitty erikseen Haute Route. Myynnissä oli sen sijaan karttoja, joihin oli merkitty kaikki kävelyreitit, joita kullakin alueella on. Jokaiseen karttaan on merkitty kymmeniä eri reittejä. Pitää siis merkinnoista huolimatta tietää, mihin on menossa, jotta osaa valita oikean reitin. Karttoja oli 1:50000 ja 1:25000 versioita, joista päädyin ensimmäisiin. Tarkempi olisi tietysti parempi, mutta laskin, että niitä olisi tarvinnut koko reitin kattaakseen parikymmentä, mikä olisi käytännön hankaluuksien lisäksi tullut tosi kalliiksi. Tutkin reitin kaupassa aika tarkkaan levitellen karttoja pitkin hyllytasoa ja päädyin ostamaan kartat vain Verbieristä eteenpäin kunnes reitti tulee laaksoon, jossa on Zermatt.

Kartaostosten jälkeen söin tutussa ravintolassa Annapurna-purilaisen. Kävin ostamassa kaupasta kolme litraa vettä ja vähän keksejä. Yritin soittaa ranskalaiselle kaverilleni Matthieulle, jonka piti olla Chamonix'ssa. Hän ei kuitenkaan vastannut, joten päätin aloittaa matkanteon saman tien. Myöhemmin kävi ilmi, että hän oli ollut juuri kiipeämässä ylhäällä Aquille du Midin lähellä olevalla jäätiköllä.

Alkuosa reitistä kulkee laakson pohjaa. Lämpötilan ollessa lähellä kolmeakymmentä päädyin tasamaakävelyn sijaan ottamaan bussin laakson päässä olevaan Le

Touriin. Turistitoimistosta kysymällä löytyi oikea pysäkki, jolla kysyin jokaisen ohimenevän bussin kuskilta, meneekö se Le Touriin. Eivät menneet eivätkä kuskit myöskään olleet erityisen puheliaita. Itse asiassa eivät sanoneet mitään, vaan näyttivät pään liikkeellä, ettei mene. Yrittäessäni kysyä, mikä bussi menee, oli myös nihkeää. Ovat ilmeisesti varsin kyllästyneitä turistien tyhmiin kysymyksiin. Viimein yksi kuski reagoi nostamalla sormen ylös. Kun se ei ollut keskisormi, varmistin, että oliko kyseessä "än" eli yksi ja olihan se. Eli bussi numero yhdellä nousin Le Tourin pieneen kylään.

Bussin päätepysäkiltä kymmenen metrin päässä oli hissiasema ja hissi oli toiminnassa. Mietin nousenko puritanistina kävelemällä laskettelurinteen pohjaa kohdasta, jonka päällä kulkee hissi. Laskeskeltuani, mihin aikaan ehdin perille, päädyin siihen, että hissillä mennään. Reitti on vielä täsmälleen sama, josta menin vuosi sitten, joten mitään uutta siellä ei olisi tullut vastaan. Soitin vuoren toisella puolella laaksossa olevaan majapaikkaan ja varasin puolihoidon. Ei muuta kuin hissiin. Se on tuoli-hissi, johon talvisin mennään sukset jalassa.

Edessä lippujonossa oli japanilainen nuorehko naishenkilö, jota myyjä varoitti siitä, että tunnin päästä lähtee viimeinen hissi ja kysyi, eikö tämä osta myös paluulippua. Näytti siltä, ettei nainen ollut ajatellut asiaa näin pitkälle, koska kysyi, kauanko ylhäältä kestää tulla alas. Kuultuaan vastauksena vähintään pari tuntia, nainen osti myös paluulipun. Ehkä tähän vaikutti myös se, että

myyjä kertoi illalle annetusta myrskyvaroituksesta. Minulta myyjä ei kysynyt paluulipusta, vaan varmaankin repun koosta päätellen kysyi, menenkö toiselle puolelle. Vastasin kyllä ja ostin menolipun.

Ylhäällä Col de Balmessa on maja, jossa noin vuosi sitten kävin syömässä. Siellä oli aika ankea meininki asiakaspalvelun suhteen, joten en edes harkinnut käymistä sisällä. Olin alustavasti miettinyt, että voisin mennä alas edellisvuodesta poikkeavaa reittiä, mutta kellon ollessa jo kolme ja ennen kaikkea siksi, että ylhäällä oli yllättävän paljon lunta, päädyin menemään alas perusreittiä. Toinen reitti olisi vienyt lähelle Arpetten jäätikköä, mikä olisi kiinnostanut jo pelkän vaihtelun vuoksi. Jälkiviisaana voi todeta, että hyvä, kun en mennyt. Siellä käyneiltä kuulin, että reitti oli ollut tosi huonossa kunnossa.

Valitsemani reitti laskeutuu varsin jyrkästi alas laaksoon, jossa majapaikka on. Liukastuin ylittäessäni puroa ja toinen jalka meni polvea myöten veteen. Outo tunne, kun on tiivis vaelluskenkä jalassa eikä jalka kastu lainkaan, vaikka tuntee veden virtauksen. Housun lahkeet olivat sitäkin märemmät. Mäessä oli saksalainen alamäkipyöräilijöiden porukka. Keski-ikäisiä miehiä. Jotenkin vaikutti olevan enemmän intoa kuin taitoa siihen hommaan. Reitillä oli paljon kiviä ja välillä myös lunta eikä sitä oikein pyöräilyksi voinut sanoa.

Majapaikassa sain punkan yläsängystä. Patjoja oli kuusi kappaletta rinnakkain yhtenäisessä leveässä sängyssä kahdessa kerroksessa. Yläsänkyyn ei loppujen lopuksi

tullut muita, joten sain nukkua ylhäisessä yksinäisyydessä. Ennen ruokaa tutkin vähän seuraavan päivän reittiä oppaasta ja lähetin tekstarin kotiin, kuten tein kaikkina seuraavina iltoinakin.

Illallispöydässä minut plaseerattiin pöydän päähän, ehkä siksi, että olin ainoa "pariton". Minua lähinnä istui molemmiin puolin jotain slaavilaista kieltä puhuva pariskunta. He puhuivat keskenään intensiivisesti eikä siinä jäänyt paljon keskusteltavaa minulle, kun muut olivat liian kaukana tämän pariskunnan muodostaman barrikadin takana. Päätin kuitenkin yrittää kysymällä, mitä kieltä puhuvat ja kun kävi ilmi, että puolaa - kuten olin arvellutkin - kerroin Tatran reissuistani. Tästä muodostuikin mielenkiintoinen keskustelu, joka kesti toista tuntia ja pitkälle ruokailun päättymisen jälkeenkin. He olivat käyneet samoissa paikoissa Tatralla, mutta eivät läheskään kaikissa muissa eri puolilla Puolaa olevissa paikoissa, joissa olin reissannut. Niinhän se on, että kotimaan kaupungeista tietää usein vähemmän kuin turistit. Miehellä oli jalassa aika paha rakko ja lainasin hänelle käsidesiä desinfiointiin, minkä hän tekikin saman tien ruokapöydän ääressä.

He harrastivat maratonjuoksua ja olivat erityisen kiinnostuneita TMB-maratonista, jonne aikoivat itsekkin tulevaisuudessa osallistua. Minulla oli ollut edellisvuotena mahdollisuus seurata tätä erittäin vaativaa vuoristossa tehtävää juoksukilpailua ja kerroin heille, mitä olin nähnyt. Kävi ilmi, että heidän kiinnostuksensa kilpailuun oli niin kova, että he tiesivät kisassa

menestyneitä henkilöitä nimeltä. Kilian jotakin oli muistaakseni ylitse muiden.

Heillä oli matkansa toiseksi viimeinen päivä ja he kaipaivat kovasti kotiin jääneitä lapsiansa, joille soittivat välillä. He asuvat lähellä Varsovaa jollain luonnonsuojelualueella, jota kehuivat kovasti. Kävi ilmi, että nainen oli ollut pitkään töissä jonkin suomalaisen kosmetiikkafirman Puolan tytäryhtiössä ja hän oli käynyt useita kertoja Suomessa. Mies oli jonkin alan bisnesmies. Hän oli käynyt työnsä puolesta Saariselällä, jossa tämä oli perehdytetty kaikkeen, mitä nyt liiketuristille Lapissa voi näyttää, kuten poroajelut, moottorikelkkailu, pilkkiminen ja niin edelleen. Suomesta pitivät molemmat kovasti. Laitettiin siinä aikamme kuluksi myös euron ongelmat kuntoon ja muutenkin maailma tuli varsin pitkälle valmiiksi, vieläpä selvin päin. Mukavia ihmisiä.

Yön nukuin hyvin, korvatulpat korvissa. Aika paljon sitä päivässä ehtii, vaikka aamulla herää Pihlajamäessä.

Kirja on kuvaus vajaa kaksi viikkoa kestävältä vuoristovaellukselta Ranskan Chamoni'sta Sveitsin Zermattiin. Kyseessä on Haute Route -reitti, joka kulkee noin 170 kilometrin matkan vuoristossa ja jolla ylitetään joka päivä vuori vajaan kolmen kilometrin korkeudella, parhaimpina päivinä ylityksiä on kolme.

Kirjassa kuvataan humoristiseen sävyyn matkan varrella eteen tulevia tilanteita sekä erityisesti reitillä tavattujen, ympäri maailmaa tulneiden vaeltajien kanssa käytyjä mielenkiintoisia keskusteluja. Lisäksi muistellaan kokemuksia aiemmilta vaelluksilta.

Kirja ei rajoitu kyseessä olevaan reittiin, vaan kuvaa vuoristossa vaeltamista yleisemmin.

Kirjassa kerrotaan omakohtaiseen kokemukseen perustuen vaellusten suunnittelusta sekä matkan aikana eteen tulevista tilanteista. Siinä kuvataan reitillä kulkemisen lisäksi omatoimiseen vaellukseen liittyviä käytännön asioita, kuten varusteita, majoituksen varaamista ja majapaikkoja.

Kirja on pyritty kirjoittamaan siten, että se voisi kiinnostaa myös lukijoita, joilla ei ole kokemuksia vuoristovaelluksilta. Se toimii siten sekä apuna vuoristovaellusten suunnittelussa että nojatuolimatkana vuorille ja vuorilla matkaa tekevien ihmisten ajatuksiin.

Kyseessä on toinen painos aiemmin samalla nimellä ilmestyneestä kirjasta. Tähän painokseen on lisätty karttoja ja toistasataa valokuvaa kyseiseltä vaellukselta.

